

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора Мозгальнової Наталії Георгіївни на дисертаційне дослідження Лу Тао «Формування виконавської майстерності майбутніх педагогів-музикантів Китаю у процесі фортепіанного навчання в педагогічних університетах України», представленої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання.

1.Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із планами відповідних галузей науки

Тема дослідження Лу Тао є надзвичайно актуальною, оскільки її концептуальний задум спрямований на розв'язання важливих завдань у сфері мистецької освіти, зокрема фортепіанного навчання майбутніх педагогів-музикантів з Китаю. Передусім наголосимо, що ця тема тісно пов'язана з реалізацією державної політики щодо реалізації культуро-творчих функцій вищої школи, що уможливило виконання комплексу складних завдань у втіленні в життя «Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті», «Державної національної програми «Освіта». Україна XXI століття». В зв'язку з цим формування виконавської майстерності педагогів-музикантів з Китаю, розвиток їх загальної та виконавської культури є нагальною педагогічною проблемою, що потребує розв'язання.

Як засвідчує аналіз наукових робіт і практичної діяльності, порушена дослідницею проблема не знайшла комплексного відображення в попередніх психолого-педагогічних та музикознавчих дослідженнях. Сучасними як зарубіжними, так і вітчизняними вченими недостатньо повно визначено зміст, психолого-педагогічні умови та методику формування означеної якості. Усе зазначене попередньо дає підстави вважати дисертаційне дослідження Лу Тао актуальним, своєчасним і досить необхідним для розвитку теорії і методики музичного навчання. Той факт, що дисертація виконана відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри педагогіки мистецтва і фортепіанного виконавства Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова та становить частину наукової теми «Зміст, форми, методи фахової підготовки вчителів музичного мистецтва» також свідчить на користь своєчасності та актуальності досліджуваної проблеми.

2.Суттєві наукові результати, що містяться в дисертації

Дисертацією обґрунтовано філософські, психолого-педагогічні та музикознавчі засади формування виконавської майстерності майбутніх педагогів-музикантів Китаю у процесі фортепіанного навчання в педагогічних університетах України; на їх основі створено педагогічно-організаційну модель та розроблено відповідну експериментальну методику; визначено педагогічні умови, організація яких сприятиме ефективності її реалізації (застосування різноманітних технічних засобів у здобутті музичної інформації, забезпечення інтеграції мистецьких знань, організація різнобічної самостійної роботи з удосконалення виконавської діяльності, створення «ситуацій успіху»); конкретизовано структуру

виконавської майстерності, що складає єдність мотиваційно-вольового, когнітивно-ціннісного та творчо-діяльнісного компонентів.

Заслуговує на увагу підхід здобувача до авторського тлумачення виконавської майстерності як інтегральної властивості особистості, що включає: досконале володіння вміннями та навичками гри на музичному інструменті, вільне й творче їх використання у власній виконавській діяльності, високий рівень виконавської компетентності, багатство та глибину духовного світу, що втілюється у створенні яскравих особистісних інтерпретацій музичних творів, які дозволяють досягати максимального художнього впливу на становлення особистості дитини та реалізовувати багато інших педагогічних завдань.

3.Оцінка змісту дисертації та її завершеність

Дисертація належним чином структурована. Складається з трьох розділів, взаємопов'язаних і взаємозалежних між собою. У вступі дисертантка слушно наголошує, що «у формуванні професійної майстерності майбутніх педагогів-музикантів Китаю під час навчання в українських вищих навчальних закладах одним із найважливіших компонентів є фортепіанна підготовка, адже вчитель музики в процесі роботи з дітьми на уроці та в позаурочний час виступає як виконавець, ілюстратор та акомпаніатор» (с.21). Послуговуючись цим визначенням, автор і вибудовує власну траєкторію дослідження.

Заслуговує схвалення коректність визначення дисертанткою мети, об'єкта, предмета дослідження. Погоджуємось із окресленими завданнями дисертаційної роботи. Досить переконливо і кваліфіковано Лу Тао визначає основні суперечності, що потребують нагального розв'язання, а саме: між важливістю «живого» виконання музики вчителем під час занять для досягнення оптимального художнього впливу музичного мистецтва на особистість школяра та стрімко прогресуючим зниженням виконавської активності вчителів музичного мистецтва як в Україні, так і в Китаї; високими вимогами до професійних вмінь та якостей учителів музики, зокрема, до їхньої універсальності, та слабкою орієнтацією процесу виконавської підготовки у ЗВО на різні аспекти їх майбутньої педагогічної діяльності; потребами суспільства у фахівцях з високим рівнем виконавської майстерності та недостатньою увагою науковців до розробки шляхів оптимізації її формування (с.23).

У першому розділі «Теоретичні основи формування виконавської майстерності майбутніх педагогів-музикантів Китаю» привернемо увагу до своєрідного стилю викладення теоретичного матеріалу, зокрема про деталізацію автором змісту ключових дефініцій з коректним посиленням на науковий доробок дослідників (с.30-43). Це забезпечило можливість авторського визначення поняття «виконавська майстерність майбутніх педагогів-музикантів» (с.51) та обґрунтування його структурних компонентів (мотиваційно-вольового, когнітивно-ціннісного та творчо-діяльнісного компонентів) (с.52,53).

На високу оцінку заслуговує ґрунтовний аналіз навчальних програм (с.53-65), що визначають зміст та забезпечують комплексний підхід у фортепіанній підготовці майбутніх педагогів-музикантів Китаю у педагогічних університетах України. Однак їх аналізом Лу Тао не обмежується, а пропонує власні підходи до вирішення навчальних завдань, чим збагачує педагогічну теорію й практику

музичної освіти, розширює межі можливостей китайських студентів в процесі навчання у вищому навчальному закладі України. Об'єктивний аналіз сучасного стану (с.77-78, с.81-82) фортепіанного навчання на мистецьких факультетах вищих педагогічних навчальних закладів дозволив автору проаналізувати недоліки та виокремити особливості (с.86), які викладач має враховувати при організації самостійної домашньої роботи китайських студентів.

У другому розділі «Методичні аспекти формування виконавської майстерності майбутніх педагогів-музикантів Китаю» підтримуємо авторський підхід до ретроспективного аналізу становлення проблеми формування виконавської майстерності педагога-музиканта, що дозволив виявити характерні для кожного періоду (клавірного, класицизму, прогресивного романтизму, ХХ століття, сучасного) особливості, методи та прийоми навчання. Відзначено, що для сучасного періоду найважливішими факторами формування виконавської майстерності є стійкий інтерес та сильна мотивація до музично-виконавської творчості, прагнення та здатність виконавця до саморозвитку та самовдосконалення.

Про методологічну зрілість дисертанта свідчить наукова обґрунтованість спеціальних принципів (стимулювання музично-пізнавальної активності, «аутодидактики», опори на набуття та застосування у власній практичній діяльності художньо-творчого мистецького і життєвого досвіду, орієнтації на досягнення творчої педагогічно-спрямованої взаємодії зі слухацькою аудиторією) (с.160-169) та доцільність обраних наукових підходів (особистісно орієнтований, діяльнісний, компетентісний) (с.130-143) орієнтування на які значно підвищать ефективність формування виконавської майстерності майбутніх педагогів-музикантів Китаю в процесі фортепіанного навчання у педагогічних університетах України.

Автором доведено необхідність моделювання процесу формування виконавської майстерності педагогів-музикантів, головним принципом якого стало відображення кращого вітчизняного і зарубіжного досвіду, створення можливостей для його активного перетворення з метою подальшого коректування, спрямування на якість та результативність фортепіанного навчання китайських студентів.

У третьому розділі «Експериментальне дослідження формування виконавської майстерності майбутніх педагогів-музикантів Китаю в процесі фортепіанного навчання» заслуговує на увагу якісно зроблена діагностика виконавської майстерності майбутніх педагогів-музикантів, з використанням модифікованих тестів В.Касимова й В.Петрушина, розроблених автором тестів на виявлення ставлення студентів до виконавської (дод.А) та педагогічної діяльності (дод.Б), опитування викладачів музики загальноосвітніх шкіл та методистів ЗВО, які відповідали за проходження педагогічної практики (с.237), анкет для студентів (с.239) та викладачів (дод.Г), методики О.Висоцького «Використання методу спостереження для оцінки вольових якостей», а також розвиненості їхньої творчої самостійності (с.250), методики І.Юсупова «Діагностика рівня емпатії» (дод.Ж1,Ж2); методики А.Карпова «Діагностика рівня розвитку рефлексивності (с.254), діагностичні завдання з використанням складних музичних творів

(с.248,249), обговорення викладачами виступів студентів на екзамені та письмове опитування членів екзаменаційної комісії (с.245).

Представлена Лу Тао методика формування виконавської майстерності майбутніх педагогів-музикантів в процесі фортепіанного навчання вражає креативністю та інноваційністю. Її впровадження здійснювалось у три етапи (мотиваційно-організаційний, інформаційно-пізнавальний, самостійно-творчий) протягом яких впроваджувались цікаві форми і методи навчання: відвідування та перегляд майстер-класів вчителів музики (с.268), мультимедійні презентації, створення відеороликів, слайдшоу з використанням програм: PowerPoint, ProShow Producer, Kingsoft Presentation Free, Windows Movie Maker (с.272-273), круглі столи (с.273), директивна медитація (с.278), колективний аналіз музичних творів (с.280), проект «Музичні епохи» (с.281), порівняння контрастних та зіставлення подібних за емоційним змістом творів (с.280), список рекомендованої фахової літератури (дод. Л), рольова гра «Я педагог», метод Леймера-Гізекінга, пластичне інтонування, вивчення еталонних зразків, вербалізація змісту музичних творів (с.282), робота з уявною аудиторією (с.283).

Цікавою методичною знахідкою вважаємо використання прийомів самопримусу, самозасудження, самозаборони, самозвіту та самонаказу (с.274), вирав на виховання душевної рівноваги, робота з уявною аудиторією (с.283), сольні концерти у педагогічних університетах, музичних шкілах та школах мистецтв, міських концертних майданчиках.

Зроблена на підсумковому етапі математична статистика відображає дієвість і доцільність представленої методики. Впровадження результатів дослідження є реальним, ефективним і підтверджується актами і довідками трьох університетів різних регіонів України.

На основі результатів наукового пошуку, здійсненого Лу Тао, вивчення рукописів дисертації та автореферату, опублікованих наукових праць ми дійшли висновку, що особистий науковий доробок дисертанта можна кваліфікувати як вагомий внесок у розвиток теорії та методики музичного навчання. Слід відзначити і мовностилістичну культуру рецензованої роботи яка є досить високою, що забезпечує легкість і доступність розуміння презентованого тексту.

4. Ідентичність змісту автореферату і основних положень дисертації. Зміст автореферату відображає основні положення дисертації, повно презентує її специфіку, структуру та результати. Отже, аналіз змісту дисертації, отримані експериментальні дані та результати їх опрацювання вказують на ефективність визначеної Лу Тао стратегії та методів дослідження, про що свідчить якість отриманих результатів

5. Повнота викладання результатів в опублікованих працях. Матеріали рецензованої наукової розвідки пройшли необхідну апробацію, обговорювалися на трьох міжнародних і трьох всеукраїнських конференціях, на засіданнях кафедри педагогіки мистецтва і фортепіанного виконавства НПУ імені М.П.Драгоманова. Проміжні та кінцеві результати дослідження висвітлено у 6 одноосібних публікаціях автора, з яких 5 – у фахових виданнях України з педагогіки, 1 – у зарубіжному виданні. Кількість публікацій, їх обсяг та якість,

повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає діючим вимогам.

6. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертантом результатів висловимо певні побажання, можливо, дещо інший свій погляд на окремі положення дисертації.

1. У параграфі 1.1., розглядаючи сутність поняття «виконавська майстерність майбутніх педагогів-музикантів» автор представила для наукового аналізу значну кількість наукових праць. Проте із загального тексту дисертації не складається чіткого уявлення про внесок саме молодих китайських дослідників у розгляд обраної проблеми.

2. У параграфі 2.2.2. представлено переконливе обґрунтування спеціальних принципів формування виконавської майстерності, проте цю частину наукового доробку, на наш погляд, варто було подати у пар. 2.2.1. де розглядаються методологічні підходи, адже як зазначає сам автор на стор.129 «трактування «методології» включає систему принципів».

3. На наш погляд, більш глибоко наукового обґрунтування потребує структура виконавської компетентності майбутніх педагогів-музикантів, заявлена на сторінці 84.

4. Висновки до кожного з розділів слід зробити більш лаконічними, з компактним викладенням основних положень.

5. У третьому розділі слід відкорегувати назву параграфу 3.1, адже в ньому розглядаються не тільки рівні сформованості означеної якості, а й обґрунтовуються критерії, показники, досить пристойно представлена діагностика означеного феномену.

6. Вважаємо дещо перебільшеним список використаних в дослідженні наукових джерел (400 од).

7. Здобувачу варто було б ширше окреслити подальші напрямки наукових досліджень і перспективи формування виконавської майстерності майбутніх педагогів-музикантів у мистецько-педагогічних навчальних закладах Китаю.

Утім, зроблені зауваження й побажання не впливають на загальну високу оцінку дисертаційної роботи Лу Тао «Формування виконавської майстерності майбутніх педагогів-музикантів Китаю у процесі фортепіанного навчання в педагогічних університетах України».

Рецензована робота є самостійно виконаною науковою працею, що має важливе культурно-освітнє значення. Узагальнені результати безперечно мають наукову новизну, теоретичне й практичне значення і є важливими для творчого впровадження Концепції розвитку педагогічної освіти, затвердженої наказом МОН України 16 липня 2018 року, з метою вдосконалення процесу підготовки фахівців мистецької галузі та становлення і розвитку сучасних моделей фортепіанного навчання студентів з Китаю

7. Висновок Аналіз дисертації, автореферату та опублікованих праць дає підстави зробити висновок, що дослідження Лу Тао є цілісним, самостійним, завершеним, актуальним для теорії і практики музичного навчання, яке має наукову новизну, теоретичне і практичне значення, відповідає стандартним

вимогам «Порядку присудження наукового ступеня та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року за № 567 щодо кандидатських дисертацій. Вважаємо, що Лу Тао заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання.

Офіційний опонент

Доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри музикознавства,

інструментальної підготовки

та хореографії

ВДПУ імені Михайла Коцюбинського

[Handwritten signature]

Мозгальова Н.Г.

